Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

SANGE UNDER DEN KOLDE KRIG

af Otto Gelsted

FORLAGET TIDEN KØBENHAVN 1952

SANGE UNDER DEN KOLDE KRIG

SANGE UNDER DEN KOLDE KRIG

af Otto Gelsted

FORLAGET TIDEN

København 1952

A. W. Henningsens Bogtrykkeri

INDHOLD

I

Den første forårsdag 11

Ode til pinsen 12

Indskrift i mit hjerte 14

I storskoven 15

Sol og søvn 17

Landlig idyl 19

Planteliv 21

August 22

Mord i engen 23

Farverne 24

Dunkle sjæle 26

Nu og før 28

Så er vi da studenter 29

Sang til Jens Søndergård 31

Et hav og en flod 33

Aftensang 34

II

Indskrifter 37

Til en digteraften 39

Retten til freden 40

Hvem ejer individet? 40

Engang har vi klatret i palmetræer 41

De kloge gnomer 42

Vi kender de onde magter 43

Riv masken af alle de løgne 44

Den lyse jord 45

Retten til freden 46

Tre tider 47

Der findes en vej 49

Sang for freden 51

Nordahl Grieg 52

III

Barnets klage. (Efter det tyske) 55

Arnold Ljungdal: Kom — lad os gå ud 57

Pablo Neruda: Flygtningen (i uddrag) 58

Nazim Hikmet: Siden den dag jeg styrtede herned 69

Nazim Hikmet: Den femte dag af en sultestrejke 75

Mao Tse-Tung: Høj er himlen 77

Mao Tse-Tung: Den lange march 78

I

Den første forårsdag

En smule solskin igen at skue,
en skyet lue!
Der emmer forår fra våde marker,
og piger vandrer i byens parker.
Af havens bed ser jeg krokus briste,
og vintergække og pilerakler og gul eranthis,
et tabt Atlantis,
går frem af muld og af nøgne kviste.
O fryd for hjertet, der var forstummet:
Den første lærke i himmelrummet!

Ode til pinsen

Euforbia og perlehyacinter
blomstrer i haven. Aldrig var en vinter
så dødsensmørk og istidskold og lang.
Men da det kom, så kom det på engang.
Det var som om det længselsfulde, sene
forår tog dobbelt fat. Med blomstergrene
tindrede kirsebærtræet mod himlens blå,
og birken blev grøn, mens jeg stod og så derpå.

Hver morgen sang af mejser og musvitter!
Fra ellekrattet høres gøgen kalde,
skovskaden skratter med sin barneskralde.
Man gør sin have rigtig fin til pinsen,
selvom man savner maling til stakitter.
Et væld af lyskraft fylder øjelinsen.
Mod lyset vender vi med sind og skind
og suger solens vitaminer ind.

I nysudsprungne skove! Luk mig inde
bag jeres luftige, gennemskinnede buer.
Mit øje drikker grønhed. Solen luer
og lokker livet frem i tørre pinde.

Se, over solens hvide skive danser
en blålig skyggeskive! Solen står
som i et vældigt, viltert strålehår
af regnbufarvede, blændende protuberanser.

Den blå og lyse nat! Et månenæ
hænger i birkens fine kniplingtræ.
Men vintren var så lang og helvedhård,
og det er sol jeg trænger til i år.
For mig blev lyset i den klare luft
til eet med lægedom og ren fornuft.
Der er et navn jeg mindes nu til pinsen:
en nordbo og en ånd af sol: Niels Finsen.

Han kom til verden på en vinterø,
omsust af mørkets buldrende orkaner,
og han der altfor tidlig måtte dø,
blev genial af længsel efter lys.
O fuglelyd og grønne silkefaner
og solopgang og friske morgengys!
I dette forår sværger jeg at gribe
hvert lykkeligt sekund, hver solskinsstribe.

Indskrift i mit hjerte

Hvorfor er lysets lykkestund så sjælden?
Der sprang en glans fra tings og tiders midte,
og undrende i verden stod du, Ellen,
født af det samme hav som Afrodite.

I storskoven

Til Poul Uttenreitter

Hvor fjern fra verden, hvor dybt forsænket
i al tings grøde, af dug bestænket,
skjuler sig engen med ørnebregner,
som birke hegner.
Åkander svømmer på tjæresorte,
fordrømte søer bag grønne porte,
og himlen spejler sig blå i vandet,
der ligger randet
af rør og ranker, og himlen hekser
i birkeløvet med blå reflekser.

Skarnbasser piler
som panserbiler,
små tudser hopper og snegle maver
sig over vejen. Der strutter haver
langs grøftekanten af musevikke og perikum.
En hejre står på en pæl i kæret
stiv som en pæl, med sit næb i vejret
og halsen krum.

Og kantareller
med smag af kælder

har skovens alfer og kloge trolde
med dyb kemi
beredt en vandrer, så han kan holde
sit måltid, krydret af vilde hindbær,
på hver en sti.

Og dagen skrider, solfaldet flammer
i fyrrestammer,
og duehøgen, som solen rammer,
er midt deri.
Mit hjerte blir til en skygget skovbund,
et helligt vi.

Sol og søvn

Der svirrer svaler under solen,
som skinner ned med mægtig magt,
og jorden strækker sig, en jomfru
i kløverspættet sommerdragt.

I himmelrummet råder havblik,
et skær af mælk gør luften bleg,
og larverne har fået vinger
og flagrer rundt i parringsleg.

En middagspavse. Fuglesangen
forstummer næsten. Kun en hund
— for ellers var det ikke Danmark —
forstyrrer timens blide blund.

Jeg tænder mig en stille pibe
og døser hen i drøm og sol.
Den døde stak man ind på tungen
som rejsepenge en obol.

Som røgen fra min pibe svinder
i vage syner min fornuft.
Og endnu er det ikke døden
men svaleflugt og blomsterduft.

Og endnu er det ikke båden,
der bærer mig til dødens kyst,
men dødens milde søster søvnen,
der tar mit hoved til sit bryst.

Landlig idyl

Der kryber myrer i havegangen
og stauder fyldes af biers summen.
Et springvand plasker i krebsekummen,
i brønden køler en svalebajer.
En nøgen unge med fjerbold leger
og får en douche af haveslangen.
Den klarblå himmel af fjerskyer dunes
og slanke piger i solen brunes.

Vi spiser frokost, vi spiser middag
og fruer glemmer at passe vægten
og alle pligter har fået fridag —
vi spiller boccia, og arkitekten
har sat en drage til vejrs for vinden —
vi nyder vinen og dyrker kvinden
og jazzmusiken på luthersk vis
i vores jordiske Paradis.

Imellem skyernes næs og banker
er himlen blå som majolika.
Jeg går i mine latinske tanker
og kalder bækken Bandusia.

Hvor frit at ånde, hvor trygt at dvæle
hos ligestemte og muntre sjæle
i ly på landet, hvor intet hænder,
mens Roma brænder.

Planteliv

En blomstersjæl i urten ånder
og bryder ud i duft og pragt.
Den kender ikke vore vånder
og smerten har den aldrig smagt.

De silkegrønne stilke løves
og ar af vindpust blidt bestøves —
hvor skyldfrit er det klare blod,
der stiger op fra plantens rod!

Mod solen drejer den sit bæger
den lange lange sommerdag
i næppe sanset velbehag,
og kølig aftendugg den kvæger.

Jeg er så træt af kval der kværner — giv
mig del i plantens ubevidste liv!

August

En admiral i spraglet uniform
har sat sig på en buttet morgenfrue,
der rødgul bryster sig i solens lue
— i middagsdvalen hvilken farvestorm!

Mord i engen

På stænglen drømmer en sommerfugl-tåbe,
en jetjager-guldsmed svirrer foran den,
hypnotisk, med bidetangen parat.
To vinger daler mod grøftekanten
som ærmerne på en silkegul kåbe,
men resten af ofret er delikat.

Farverne

Hvad viser mig som farverne en vej,
vel værd at følge til mit hjertes land!
Der bruser i en farves lette leg
elskov, erindring, ømhed og forstand.
Det underfulde lys fra tingen skinner
med større glans og magt imod mit sind.
Der går et skær fra høje alpetinder
imod mig. Jeg er ikke mere blind.

Og hvad er farven? Ting og sjæl og form.
Treenighed! Mysterium! O skønhed!
I farven findes både norm og storm,
havet i blæst og græssets dybe grønhed.
Jeg lever i en farve, i en sang,
jeg blusser, brænder, slukkes, blir til støv
med dagens gry, med sol og solnedgang,
med mennesker og skygger, lys og løv.

Når livet brister, vil jeg gerne møde
det sidste mørke som en klodesky,
mættet af hvidhed. Lad mit hjerte gløde
med aftnens stærke farver. Altid ny

vil farven blomstre, unge øjne skinne
imod hinanden, se de lyse strande
med farver gennembrust af vilde vinde
og hav gå blåt og brændende om lande!

Dunkle sjæle

(Efter Anatole France)

Den evige natur
er et under for de små.
Et dunkelt trylleri
er alt, de stirrer på.

I deres øjne skinner
et skær af magisk glans,
og allerede vækker
syner den spæde sans.

Et ukendt, ukendt dyb
bader dem i sit vand.
Forgæves taler du til dem:
de bor på en anden strand.

Med store drømmeøjne
betragter de vor færden,
et lykkeligt lille folk,
fortabt i den gamle verden.

Med lette henrykte hoder
går de fra gys til gys
og opdager, mens vi grubler,
drømmende livets lys.

Nu og før

Nu er jeg grå og gammel
og kendt har jeg mange byer.
Jeg sad engang på en skammel
og hørte på eventyr.

Så er vi da studenter

Sang ved Anne Lykkes studenterfest den 22. juni 1947

Så er vi da studenter
og fri for skoleskænd,
og hele verden venter
på os, og vi på den.
Det er et stævnemøde,
der får os til at gløde
af håb og mod og tro og trods,
fordi det nu er os.

Og har i åndens riger
vi ingen herrerang,
så har vi vores ungdom
og vores virketrang.
Det er kun godt, vi ikke
er nogen klan og klike.
Vi åbner os i somrens tegn
mod sol og vind og regn.

Er jorden fuld af ondskab,
så er det sandt og vist,

at fanden hytter sine
men henter dem tilsidst.
Ser vi et mørke true,
så lad os dobbelt lue!
Kom livets forår, kamp og kys
og lykkens blomsterdrys!

Sang til Jens Søndergård

Der jager røde byger
hen over oprørt hav,
det grønne havdyb ryger
med skum fra bølgens trav.
På skrænten står en maler,
mens sol i skyer daler.
Han favner blæst og farvebrand
og rum og himlens rand.

Og landet går i brede
og grønne bakkedrag
med ager og med hede
en stille sommerdag.
På højen står en maler
og om ham svirrer svaler.
Det er som om en stor musik
igennem hjertet gik.

Den lyse dag og lykke
imod vort hjerte slår.
Og månen som et smykke
er sat i nattens hår.

Det spiller langt og længe
på vore hjerters strenge.
Et bølgehav af mark og skrænt
mod sol og måne vendt!

At mærke bølgeskummet
og havets salte blæst
og stå i himmelrummet
som gæst ved farvens fest,
det blev for bondeknolden,
det blev for farvetrolden
en livets sang, en åndens pragt
på kunstens lærred bragt.

Et hav og en flod

Over det rasende Vesterhav
der render mod Bovbjerg kyst,
strækker den strålende Mælkevej
sig tyst.

Aftensang

Hører jeg gøgen, der kukker og kalder i krattet,
tænker jeg på
timer og ting, der er svundne og aldrig og altid
kommer igen.

Sorgen og solen blev venner og ser på hinanden.
Fjernt i et krat
hører jeg gøgen, der kukker og kalder og aldrig,
aldrig blir træt.

Elskede, fjerne, hører du gøgen i krattet?
Snart er det sent.
Blidt skal du sove og glemme hver angst og hver byrde.
Ellen, godnat.

II

Indskrift

på mindesmærket for de faldne frihedskæmpere på Amager

Du vandrer, der standser på denne plet,
skal mindes dem,
der gav deres liv for frihed og ret
og vort fælles hjem,
og når du med tak i hjertet går
til din daglige dont,
skal du huske på, at du stadig står
i en frihedsfront.

Indskrift

på mindetavlen i Land og Folks hus

Slægter går frem som bølger af hav,
de svulmer og segner ned.
Men dem skal vi mindes i deres grav,
der døde for frihed og fred.

Den store tanke, de kæmpede for,
var en nyskabt, retfærdig tid.
Vi gør deres drøm og vilje til vor,
og de lyser foran i vor strid.

Til en digteraften

Har vi forlov, når hele jorden gløder
og verden deler sig i vest og øst,
at holde litterære stævnemøder
og trykke musen til vort ømme bryst?

Ja, vi har lov, og netop nu! Soldaten
hørte i løbegraven lærkens sang.
Og når vi går og træder i spinaten,
kan klare ord forløse hjertets trang.

En celloklang, der stiger fra ruiner,
kan løfte brystet som et sorgfuldt suk.
Men lad os ikke glemme vers, der hviner
og ord, der gir igen på hug med hug.

Retten til freden

Hvem ejer individet?

Mon vi har lov til at leve på jorden?
Mon vi har lov til at vandre i græsset,
plukke et hindbær og synge mod solen,
lytte til lærkernes sang over næsset?

Alt var en gave til barnet, der fødtes,
duvende kornmark og rislende bække.
Se det med leende ivrige øjne
op mod en sommerfugl hænderne strække!

Barnet blev skabt til at juble og danse.
Stormende havbrus og støvhvide veje,
klinter med bøge, oaser med palmer,
alting fik barnet i arv og i eje.

Tankerne gror bag den bulede pande,
åbne på vid gab står sansernes porte,
ind strømmer farver og dufte og solskin,
ind strømmer nætter kulravende sorte.

Sat mellem dyrene menneskebarnet
færdes som Adam i Paradishaven,
hører for første gang koen der brøler,
frydes ved livet og tar imod gaven.

Engang har vi klatret i palmetræer...

Engang har vi klatret i palmetræer
i en rygende urskov med brandrødt skær.

Så steg vi ned og begyndte at gå
med slingrende skridt på hæl og på tå.

Vi løftede panden mod himlens lys
og gennem ånden gik fødselsgys.

Så lang og blodig blev vejen vi fo'r
gennem buldrende nat, gennem blod og mord.

Vi stred os frem gennem skræmsler og gru.
Årtusinder svandt. Hvor holder vi nu?

De kloge gnomer

Mod stjerner retter
vi kikkertrøret,
og øjet trænger
bag tågesløret.

I mikroskopet
et ukendt mylder
af liv og fødsler
vort synsfelt fylder.

Vi stirrer svimle
i skjulte krypter
og stadig åbner sig
dyb bag dybder.

I bjergenes huler i svunden tid
sad kloge gnomer og hamred med flid
og kendte metallernes skjulte kraft
og kløfternes urter og lægende saft.

I hvide kitler går professorer,
langt skarpere hoder end oldtidens gnomer,
og sysler med mægtige lysapparater
og spalter atomer.

Mon vi har lov til at leve på jorden?
Mon vi har lov til at bo og at bygge,
lov til at føle os trygge,
lov til at leve i lykke?

Kraft til det gode, kraft til det onde
brænder og brydes i menneskets hjerne.
Menneske, husk du er født på en stjerne!
Det er dit jordelivs inderste kærne:
Lyset at værne.

Vi kender de onde magter...

Vi kender de onde magter
der er på spil.
Vi ved hvad de herrer agter,
og ingen fraser og fagter

skal dække forbrydelsen til.
Vi er ikke længer blinde,
vi ved hvad de har i sinde,
og ved hvad vi vil.

De tror de kan undertrykke
den menige mand,
de tror de kan røve vor lykke
og blæse vor styrke et stykke
og sætte alverden i brand.
Men vi er den skridende masse,
og vi er den kæmpende klasse
og ved hvad vi kan.

Riv masken af alle de løgne...

Riv masken af alle de løgne, hvormed de bedrager
det folk, der skal gøde med blod den fortrampede ager.

De taler om kampen for frihed, om kamp for kulturen,
men stiller den kæmpende arbejder op imod muren.

Du skal ikke lytte til alle de lokkende toner,
hvormed de besnærer det menige folks millioner.

De synger om fædrenes land, du skal værne — men tier
om plyndring og røvertogt, kampen om ny kolonier.

Du skal ikke tro på de herrer, der aldrig har ænset
de mange, hvis blod de har tappet, hvis liv de har lænset.

Riv masken af alle de løgne, hvormed de bedrager
det folk, der skal gøde med blod den fortrampede ager.

Den lyse jord

Det er så enkelt: Den lyse jord,
vi fik foræret i fødselsgave
med grønne skove og brede have
og plads til alle fra syd til nord,
den vil vi eje, den vil vi dyrke
af al vor evne og al vor styrke.
Det simple liv, der er mit og dit,
det vil vi ikke se sønderslidt.

Det barn, der smiler på moders fang,
har hele jorden i arv og eje
med byer, bjerge og vide veje.
Det ejer alting — den ene gang.
Det barn, der hviler ved moderkilden,
skal ikke kastes i offerilden,
og krigens afgud skal ikke få
igen et måltid på disse små.

Retten til freden

Ingen skal røve os retten til freden,
ret til at vokse og grønnes i solen,
modnes i lykke som rugen og hveden.
Ingen skal splintre den verden vi bygger,
brænde vor stue og adsplitte reden.
Lydt over jord lyder råbet fra slægten:
Ingen skal røve os retten til freden!

Tre tider

Til Martin Nielsen

I en urskovs mørke skjuler
manden sig af rædsel vild.
Jorden ryster sine flanker
og fra bjerget udgår ild.
Himlen lyner, afgrund gaber,
gnister regner, alt forgår.
Afsind griber urtidsmanden,
flammer knitrer i hans hår.

Kampanilens klokker kimer,
luften er som bølgeslag,
alle stadens klokker ringer,
for i dag er dommedag.
Angste hjerte, på dig venter
luen der er syndens sold.
Over dig er Herrens vrede,
og du er i Satans vold.

Delt i to er jordens kugle,
rejst i strid står vest og øst.

Lad os spalte i atomer
by og marker! lød en røst.
Uforstyrret midt i stormen
står der mænd vi stoler på.
Den der vil en nyskabt verden,
aldrig skal hans håb forgå.

Der findes en vej

Vi trues af krig, og vi knuges af kriser,
og mørket er fuldt af forvirrede råb.
Den rådløse vakler i angst og forliser,
den dådløse visner og dør uden håb.
Vi ved at der findes en vej ud af sumpen,
en vilje der ikke er ormædt og lumpen.
Vi vil bryde os vej til en lykkelig maj,
til en lystid hvor folket har magten.

Vi kender fra før, vi har følt det på kroppen,
hvad livet er værd under trældommens pisk.
Vi tror ikke spor på de herrer i toppen,
der sælger vor frihed på dollarens disk.
Hvad blev der af alle de løfter og løgne,
hvormed de har blændet troskyldige øjne?
Hvad de bragte var svig, hvad de bringer er krig,
men det spil skal vi slå over ende.

Vi ved om en verden, hvor folket er herren
og ingen må trælle for andres profit
og ingen er spændt som et trækdyr for kærren
og livet kan brede sig vældigt og frit.

Vi vil at de masser, der bærer og yder,
skal være de samme, der høster og nyder.
Vi vil bryde os vej til en lykkelig maj,
til en lystid hvor folket har magten.

Sang for freden

Jeg ved ikke andet jeg tænker på,
når himlen regner, når himlen er blå,
end fred mellem mennesker, velbehag
hver søvnrig nat og hver dagklar dag.
Hvorfor har jeg øjne, hvorfor har jeg sind?
Skal alt blæses bort i en stormende vind
af bomber og bly og atomer?

Vi vil ikke mer. Vi vil ikke mer.
Sæt alting imod, at det atter sker!
Det er grædende mødre, fortvivlede børn,
det er mænd der hænger i pigtrådens tjørn!
Og solen skinner, og nu er det maj.
Vi vil ikke længer den krigens leg.
Vi vil leve og ånde og frydes.

Jeg synger en sang for den klare sol,
jeg synger en sang fra pol til pol,
en sang for hvert græs og hver græssende ko,
en sang for hvert levende menneskebo.
Jeg synger en sang for mit eget land,
jeg synger en sang for hver kvinde og mand,
jeg synger en sang for freden.

1. nov. 1902 — 1. nov. 1952

Mens amerikanske flyvemaskiner
leger krig over Danmark,
og jetflyvere eksploderer mod lydmuren,
tænker jeg på dig,
Nordahl Grieg,
flyver, digter og kriger.
I dit liv og i din kunst og i din død
står du for os
som støvstøtten og ildsøjlen
for israelitterne i ørkenen.
Dit udødelige navn
har en klang, der siger:
Hold ud! Er alt andet tabt,
modet er ikke tabt.
Hvor der er mod, er der håb.
Hvor der er håb, er der sejr.
Også i Danmark
er du indgået
som en uforglemmelig tone.
Dit navn vil lyse
over Lundbyes lave landskaber,
og i solskinnet over mit fædreland
vil der altid være en glans af dit liv.

III

Barnets klage

(Efter det tyske)

O mor, jeg sulter, giv mig brød,
for ellers tror jeg snart jeg er død.
Vent blot, mit barn, du får det snart,
i morgen såer vi i en fart.

Og da det gode korn var sået,
lød stadig barnets bøn og gråd:
O mor, jeg sulter, giv mig brød,
for ellers tror jeg snart jeg er død.
Vent blot, mit barn, du får det snart,
i morgen høster vi i en fart.

Og da så kornet kom til høst,
lød stadig barnets klagerøst:
O mor, jeg sulter, giv mig brød,
for ellers tror jeg snart jeg er død.
Vent blot, mit barn, du får det snart,
i morgen tærsker vi i en fart.

Og da der så var tærsket korn,
lød barnets klage som tilforn:
O mor, jeg sulter, giv mig brød,
for ellers tror jeg snart jeg er død.
Vent blot, mit barn, du får det snart,
i morgen maler vi i en fart.

Og da der var malet mel af korn,
lød barnets klage som tilforn:
O mor, jeg sulter, giv mig brød,
for ellers tror jeg snart jeg er død.
Vent blot, mit barn, du får det snart,
i morgen bager vi i en fart.

Og da så melet var bagt til brød,
lå barnet på lejet og var død.

Kom - lad os gå ud...

(Efter Arnold Ljungdal)

Kom — lad os gå ud i aften.
Vi vil vandre arm i arm
i den fortrolige skumring
og glemsomme og glade som børn
stirre ind i de oplyste butiksruder
med deres ophobede skatte
af funklende, sælsomme ting.
Hvor gerne gav jeg dig ikke noget deraf:
et billigt halssmykke,
en baskerhue til dit viltre hår,
men jeg har jo ikke engang penge
til natlogi.

Men du skal ikke græde
af den grund, kære.
Det kan blive værre endnu for os.
Endnu er det sommer og lun blæst
og endnu har vores husvilde kærlighed
et helle i portopgangene.
Men vinteren skal komme
med sne og onde dage,
nattefrosten skal drive os
kulderystende fra hinanden.

Flygtningen

(Efter Pablo Neruda)

I.

Gennem den eventyrlige nat, gennem alle slags liv
vandrede jeg i disse undertrykkelsens dage.
Ved daggry, i de spredte stjerners skumring
kom jeg som flygtning for politiet
gennem byer, skove, små avlsgårde, havnebyer,
fra det ene menneskes dør
til det andet menneskes dør, fra den enes hånd
til en anden og en anden.
Natten er mørk, men broderlige signaler
afsendes af mennesket.
Veje og skygger førte mig i blinde
til den oplyste dør, til den lille
stjerneprik, der var min, til
en bid brød, som skovens ulve
endnu ikke havde opædt.

En nat kom jeg til et hus
på de åbne marker, og indtil da
havde ingen set eller blot anet noget
om husets beboere.

Alt hvad de foretog sig, deres dagværk
var en ny erfaring for mig.
Jeg gik ind, de var en familie på fem:
alle havde rejst sig som vækkede
af en natlig ildebrand. Jeg greb en hånd,
så en anden, og de sagde mig ingenting:
de var gadedøre mit blik aldrig havde strejfet,
øjne der ikke genkendte mit ansigt, og
i den store nat, der nylig var faldet på,
strakte jeg mine trætte lemmer hen
for at holde den hårde vagt for mit land.

Mens jeg ventede på søvnen,
lyttede jeg til jordens talrige lyde,
dens hæse skrig og slyngtråde
af ensomhed,
og jeg tænkte: „Hvor er jeg?
Hvem er de? Hvorfor tager de sig af mig
i dag? Hvorfor vil de som aldrig har set mig
før nu, åbne deres dør for mig
og skaffe min sang et helle?"
Ingen svarede
undtagen løvfaldsnattens mumlen,
et tæppe af lyd vævet af fårekyllinger.
Hele natten syntes at skælve
let i sit løvhang.

Natlige jord ved mit vindu,
du rakte mig dine læber,
så jeg kunne sove blidt
som faldt jeg på dynger af løv,
fra efterår til efterår, fra fuglerede
til fuglerede, fra gren til gren,
indtil jeg snart ville ligge og sove
i ro som de døde mellem dine rødder.

II.

Et ungt par åbnede en anden dør
der også var mig ukendt. Hun var gylden
som junimåned, han
en sværtbygget mekaniker. Fra nu af
delte jeg deres brød og vin, lidt efter lidt
vandt jeg deres fortrolighed.
De fortalte mig: „Vi var
gået fra hinanden
for stedse,
i dag mødtes vi for at tage imod dig,
i dag ventede vi på dig sammen.
I det lille hus
enedes vi om at lave
en stum fæstning."

Selv i søvne var jeg
stum.
Jeg var i selve byens hule hånd
og kunne næsten høre
forrædernes trin. Lige ved de vægge
der skilte os, lyttede jeg
til fangevogternes beskidte stemmer,
deres håndlangeres latterbrøl,
deres drukne brøl som blandedes
med kugler i mit lands krop.
Holgers' og Pobletes ræben
næsten skrabed min huds modtagerapparat,
deres slæbende skridt var nær ved at berøre
den ild der brændte i mit hjerte:
de sendte mit folk til torturkammeret,
jeg vogtede mit helbreds sværd.

Og påny i natten: „Adios Irene,
adios Andrés, adios min nye ven!"
Adios måske til det halvt opførte hus
overfor mit vindu, der syntes
beboet af fantomers skyggerids,
adios til den svimlende bjergtinde
der hver aften trak mine øjne til sig,
adios til det grønne neonskilt
hvis lys bebudede
hver ny nat.

III.

Således gik jeg
i den lange time, der mørknede
hele Chiles kyst,
fra dør til dør,
en flygtning.
Andre ydmyge huse, andre hænder
i hver fure af vort land
ventede på mine fodtrin. Tusinde gange
gik du forbi denne døråbning, og den fortalte dig
intet, denne umalede væg, disse
vinduer med visnede blomster.
Denne hemmelighed var for mig,
en puls bankende for mig. Det var i kulminedistrikter,
gennemtrukne af lidelse.
Det var i kysthavne
nær det sydpolare øhav.
Hør: Måske var det ned ad
denne støjende gade, under
gadelarmens middagsmusik
eller i dette vindu ud til parken,
ikke til at skelne fra andre vinduer
men ventende på mig
med en tallerken varm suppe
og sit hjerte lagt på bordet.
Alle døre var mine,
alle sagde: „Han er min broder,

bring ham til dette fattige hus!"
imens mit land lå som en
bitter vinperse, blodplettet
af tortur.

Den lille blikkenslager kom,
moderen til disse unge piger,
den klodsede farmer,
sæbesyderen, den venlige
romanforfatterinde, den unge fyr
spiddet som en bille til sit uhyggelige
kontor, alle kom de, og deres døre
havde et hemmeligt signal, en nøgle bevogtet
som et tårn, så at jeg kunne komme ind
uden varsel ved nat, dag eller gry
og uden at kende nogen kunne sige:
„Broder, du ved hvem jeg er,
du venter mig vist."

IV.

Hvad kan du udrette, forræder, mod luften?
Hvad kan du udrette, forræder, imod alt
der blomstrer og grønnes, er stille

og vagtsomt, alt der venter på mig
og fordømmer dig?
Forræder, de der blev købt ved din svig
må stadig overskylles af penge.
Forræder, du kan fængsle, landsforvise, tortere
og du må skynde dig at betale,
før stikkeren der sælger fortryder.
Men du kan kun sove
i en ring af bestukne rifler,
mens jeg lever i mit lands hånd,
en nattens flygtning!
Hvor trist er jeres lille upålidelige
sejr! Mens Aragon, Ehrenburg,
Eluard, digterne fra Paris,
Venezuelas tapre forfattere
og mange, mange andre
står sammen med mig, er du forræder
omringet
af diktatorens kreaturer!
Op ad stiger rejste af mit folk,
ned i kældre skjulte af mit folk
— sover jeg, drømmer og knuser jeres grænser.

V.

Til enhver, til jer,
I tavse nattevæsener der greb

min hånd i skyggerne, til jer
lamper af udødeligt lys, I stjernesmykker,
livets brød, mine lønlige brødre, til alle, til jer siger jeg:
Der er ikke noget at takke for,
intet kan fylde jeres bægre
af renhed eller legemliggøre solen
på bannere af ukueligt forår
så godt som jeres rolige værdighed.
Jeg kan kun håbe
at jeg måske har fortjent
en sådan jævnhed, en blomst
så pur, at jeg måske
er en af jer, den selvsamme,
et gran af jord, korn og sang,
den naturlige vej, der véd
hvorfra den kommer og
hvortil den hører. Jeg er
hverken så fjern en klokke
eller et krystal så dybt begravet,
at I ikke kan tyde mig.
Jeg er jævne mennesker, en skjult dør,
rugbrød, og når I modtager mig,
så modtager I jer selv, en gæst
så ofte slået ned
og så ofte
genfødt.

Alle ting, alle folk
som jeg ikke kender, alle
som aldrig har hørt mit navn, de
som lever langs vore langstrakte floder,
ved vulkanernes fod, i den svovlede
skygge af kobber, fiskere og farmere,
indianeren sørgende langs bredden
af søer der glimter som vinduer,
skoflikkeren der netop spørger efter mig,
mens han pløkker læder med sine gamle hænder,
I der ikke kendte mig
men ventede på mig,
jeg erkender: Til jer hører jeg,
til jer synger jeg.

VI.

Amerikanske sandstepper, stift højtidelige plantager,
røde bjergrækker,
sønner, brødre tærskede af
de gamle ulykker,
lad os samle alle de levende sædekorn
inden de vender tilbage til jorden,
og lad det nye korn, der endnu er ufødt,
få jeres ord at høre
og gentage dem!

De skal synge ved nat og ved dag
og bide og fortære
og mangfoldiggøres over jorden
og snart forstumme
for at synke under sten,
opdage natlige døre
og opstå fødte påny
for at spredes og brede sig selv
som brød, som håb,
som luften der hvirvler om skibet!
Sæden vil bringe jer min sang
der udsprang fra folkets rod,
så den kan føde, bygge op, synge
og blive sædekorn igen,
endnu talrigere i kampen!

Her er mine fortabte hænder,
endnu usynlige, men I
kan se dem gennem nattemørket,
gennem den usynlige blæst.
Ræk mig jeres hænder, jeg ser dem
over Amerikas nat og
barske ørkener,
vælg jeres, og jeres,
denne hånd og den anden,
den ene løftet til kamp, og den anden
der vender tilbage for at blive besået påny!

Jeg føler ingen ensomhed om natten
i jordens dunkelhed.
Jeg er folket, det talløse folk.
I min røst er den klare styrke
der kan gennemtrænge stilheden
og spire i mørket.
Død, lidelse, skygger, frost
slår pludselig ned på sæden.
Og folket synes begravet.
Men sæden vender tilbage til jorden.
Dens røde uforsonlige hænder
trænger gennem stilheden.
Fra døden kommer vor genfødsel.

Holgers og Poblete: Kollaboratører med Gonzales Videla, fascistisk diktator over Chile. Digtet er oversat i udtog.

Siden den dag jeg styrtede herned...

(Efter Nazim Hikmet)

Ti gange har jorden drejet
rundt om solen
siden den dag jeg styrtede ned
i dette fængsel

Spørg solen hvad den tænker derom
„En sag der ingen betydning har
en mikroskopisk tid"
lyder dens svar

Spørg om min egen mening
„ti år af mit liv"

Jeg havde en god blyant
da jeg faldt herned
Jeg skrev og skrev
og brugte den op i en uge

Spørg den ad
„et helt liv"
lyder dens svar

Spørg mig ad
„bare en ugestid"
lyder mit svar

Osman den store Osman
dømt for mord
har udstået sine
otte et halvt år
her i fængslet
og blev fri!
I nogen tid strejfede han om derude
han genså sin bande
så vendte han tilbage
dømt for smugleri
og fik seks måneders tillægsstraf
som han har afsonet
Han har fundet sig en kone
og venter
et barn til foråret!

I dag er de ti år gamle
alle de børn
der faldt fra deres moders skød
det år da jeg selv faldt ned i dette helved . . .

Og den tids føl
spinkle skælvende med lodne ben

er forlængst vokset op
til smukke gangere . . .

Kun oliventræets skud
er altid årsskud
er altid barn . . .

Siden den dag jeg styrtede herned
har nye torve smykket
min fjerne by!
Alle der boede i hus med mig
er rejst bort
til en gade jeg ikke kender
og flyttet ind i ukendte huse!

Brødet var helt hvidt
og blødt som uld
det år jeg styrtede herned
Senere skulle der mærker
til at købe det

Her
i alle kroge
har man myrdet hinanden for et stykke brød
stort som en næve!

Og endnu sælger man brødet
ude i friheden
men det er sort og uden smag
så du væmmes derved!

Det år da jeg styrtede herned
det sekund
havde ikke sat verden i brand!

I Dachau var krematorie-ovnene
endnu ikke tændt
Amerika havde ikke kastet
sin atombombe
ned over Hiroshima!

Tiden er løbet
som blodet
fra et barn man kvæler!

Officielt har man sluttet
dette kapitel
men nu forbereder
den amerikanske dollar
et tredje kapitel til i morgen!

Og fra mørkets bred
har de dræbte udstrakt deres hænder
deres tunge hænder
og lagt dem på vejens fliser
for at rejse sig påny!

Ti gange har jorden drejet
rundt om solen
siden den dag jeg styrtede ned
i dette fængsel
og jeg gentar med samme lidenskab
samme fyrighed, samme ildhu
hvad jeg skrev for *dem* det år
da jeg faldt herned!

For dem
der var ligeså talrige
som myrerne i tuen
fiskene i havet
og himlens fugle,
for dem der var ligeså fejge ligeså modige
uvidende ophøjede triumferende børn!

For dem der skabte alt selv de gudsbespottende ord
for dem hvis navne fandtes i alle sangene

for dem hvis hjerter alt andet
— for eksempel mine
ti år i fængslet —
ikke berører!

Nazim Hikmet, den store tyrkiske digter, dømtes i 1938 af en militærdomstol til 28 års fængsel for kommunistisk propaganda. Han blev frigivet i 1950. De to her gengivne digte er oversat efter Poèmes de Nazim Hikmet traduits du Turc, Les Editeurs Français Réunis, Paris 1951.

Den femte dag af en sultestrejke

(Efter Nazim Hikmet)

Mine brødre,
dersom det ikke lykkes mig at udtrykke rigtigt,
hvad jeg har at sige jer, så må I undskylde mig,
jeg er ør, mit hoved svimler let,
ikke af vin,
af sult, en lillebitte smule.

Mine brødre,
I fra Europa, I fra Asien, I fra Amerika,
jeg er ikke i fængsel, jeg er ikke i sultestrejke,
i denne majmåned ligger jeg i græsset hver nat,
jeres øjne er ganske nær over mit hoved og lyser som stjerner,
og jeres hænder er een hånd i min knyttede hånd
som min moders,
som min elskedes,
som livets hånd.

Mine brødre,
I har jo heller aldrig forladt mig,
hverken mig, mit land eller mit folk.

Lige så højt som jeg elsker jeres folk
elsker I mit, jeg ved det.
Tag mod min tak, brødre.

Mine brødre,
jeg har ikke til hensigt at dø.
Hvis jeg bliver myrdet,
vil jeg vedblive at leve iblandt jer, jeg ved det:
Jeg vil være i Aragons digt
— i hans digt der fortæller om de skønne dage, der skal komme —
jeg vil være i Picassos hvide due,
jeg vil være i Paul Robesons sange
og frem for alt
og det er det skønneste:
Jeg vil være i det sejrrige smil, der lyser
fra min kammerat blandt Marseilles havnearbejdere.

For at sige jer sandheden, brødre:
jeg er lykkelig, ubændig lykkelig.

Høj er himlen

(Efter Mao Tse-Tung)

Høj er himlen, og skyerne danser,
jeg ser mod syd vildgæssene forsvinde bag horisonten.
Jeg tæller på mine fingre — den lange vej vi har stridt os frem!
Jeg siger at vi er ikke helte, hvis vi ikke når Den store Mur.
Oppe på De seks Bjerges højeste tinde
flyver det røde flag i østenvinden,
og jeg spørger mig selv, hvornår jeg
med et langt reb i hånden
kan svinebinde det uhyre vi bekæmper.

Maos egen kommentar: „Med uhyret mente jeg ikke blot Chiang Kai-Shek. Jeg mente alle onderne — japanerne, Kuomintang og det frygtelige sociale system". Det røde flag, er ikke blot kommunistflaget men ogsaa det røde banner, som oltidens kinesiske generaler altid førte. Mao har sin glæde af den art meningsfulde sammenblandinger.

Den lange march

(Efter Mao Tse-Tung)

Ingen i den røde hær frygter den lange march og dens strabadser.
Vi ser uden frygt de tusinde bjergtinder, de titusinde floder.
De fem Bjerge løftede sig og sænkede sig som flodbølger,
Wu Mongbjergene var ikke længere andet end små grønne skærver.
Hede var de bratte afgrunde, hvori Den gyldne Flod styrtede sig,
kolde var broerne med deres jernkæder over floden Tai Tu.
Men glæde herskede over Mien Shans snedækkede bjerge,
da den sidste modstand var besejret,
og de tre hære
smilende lagde sig til hvile.

Skrevet i september 1935 ved den sejrrige ankomst til Yenan efter den kinesiske røde hærs 13.000 km lange march fra Kiangsi, der varede fra oktober 1934 til det følgende efterår og formede sig som en hård kamp mod de folkefjendtlige tropper.

A. W. Henningsens Bogtrykkeri